

Vijfentwintig bladzijden resumeren is meestal op zichzelf reeds moeilijker dan een lijvig boek. Dat is nog meer het geval wanneer die vijfentwintig bladzijden de neerslag zijn van een briljante academische loopbaan. Daarom lijkt het eenvoudiger enkele zinnen of delen uit zinnen in deze recensie over te nemen.

In dit afscheidscollege zal de lezer aan de ene kant ideeën over het strafrechtsbedrijf vinden, die gestoeld zijn op grondige kennis van de evolutie van het denken in humane en exacte wetenschappen. De kenner van Melai's geschriften zal niet verbaasd zijn dat het vertrekpunt zich in de tijd van Rousseau situeert: 'De verlichtingsideeën vonden hun operationele uitdrukking in de verlangde liquidatie van het ancien regime en het maken van blauwdrukken voor de toekomst. De maatschappelijke ingenieurs van die dagen waren geen anti-historische intellectuelen, maar de uitverkoren scheppers van een nieuwe samenleving. De radicale uitvoering van hun ideeën berustte op de opvatting dat het maatschappelijk bestel zijn grondtrekken niet ontleende aan een bovenzinnelijke orde, maar daarentegen aan weloverwogen voorzieningen binnen het raam van heldere aan redelijkheid ontleende concepten, waarbij de verlichte intellectuelen als gidsen en beredderaars van de sociale boedel tot het leiderschap waren geroepen' (p. 6-7). 'Maar in een fundamenteel opzicht hebben de 18de eeuwers en hun eerste volgelingen zich op de draagwijdte van hun coöperatieve onderneming verkeken. De vormgeving van de samenleving is niet zo maar te reduceren tot een produkt van exacte organisatie, waarvan de geslaagdheid uitsluitend zou afhangen van vlekkeloze toepassing van wetenschappelijke theorieën (p. 10).

Deze algemene ideeën zijn een aanloop voor bedenkingen over het door Melai vastgestelde dilemma tussen de sociale kliniek en het rechtsbedrijf gedemonstreerd aan bepaalde vormen van openbaar geweld. Daarbij doet Melai beroep op René Magritte die bij herhaling heeft gezegd dat zijn werk niet berustte op ideeën die kunnen worden beschreven, 'want als hij iets in taal had willen uitdrukken, dan was hij schrijver geworden'. Zo liggen de kaarten — schrijft Melai — ook voor de rechter. 'Hij heeft niet gekozen voor een bijdrage in de romanliteratuur of de experimentele psychologie, maar voor een ambt waarin hij uitspraken heeft te doen in de termen van recht over menselijk gedrag' (p. 24). 'De sociale onderzoeker heeft doorgaans geen besef van het zinnelijk dictaat dat door de rancune als opperste instantie wordt opgelegd, hij zoekt voor die dodelijke en ondoofbare lust naar een wetenschappelijk fundament: een rassenleer of sociaal verzet. Maar hij vergeet, dat er voor die leer of dat verzet maar één grond is: de haat, en niet de zeldzame variant daarvan die volgens een befaamd Frans schrijver een deugd is. Het is mogelijk dat een psycholoog of socioloog hierin nog iets kan bijdragen. Maar de rechter als rechter zal de hier bedoelde delicten in de eerste plaats onder ogen hebben te zien voor wat ze zijn: misdaden in de scherpste zin van het woord' (p. 23).

Vermeldenswaard zijn ook aan de andere kant de bedenkingen van Melai over het verval van de beoefening van de wetenschap als het gaat om maatschappelijke problemen in de stijl van het politiek activisme of van de evocaties van de bewegene: 'De openbaringsmiddelen liggen op een schaal van het boek van man-

darijnen tot het snelle verspreidingsmiddel van het vlugschrift waarin met een schroevende pen een aanklacht of een oproep wordt verbreid' (p. 16).

A. De Nauw

Gorle F. en De Nauw A., Strafrechtelijke kwalificaties met jurisprudentie, die Keure, Brugge, Losbladige uitgave

Deze uitgave, nog beperkt in omvang stelt zich duidelijk tot doel rechtspractici te helpen bij het kwalificeren van misdrijven.

Het geheel is goed opgevat en gemakkelijk consulteerbaar. Toch kan de vraag gesteld worden of er op dit gebied geen verzadiging aan het optreden is. Mettertijd moet het moeilijk worden dergelijke werken nog publikabel te houden.

W.B.